

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

НАКАЗ

04.11 2020

м. Ужгород

№ 168

Про затвердження Правил
проведення I етапу Всеукраїнського
конкурсу-захисту науково-
дослідницьких робіт учнів-членів
Малої академії наук України

Відповідно до підпункту 3.3.1 Положення про управління освіти Ужгородської міської ради, затвердженого рішенням LII сесії міської ради VII скликання від 15 жовтня 2020 року № 2151, підпункту 1 пункту 2 розділу II Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 22 вересня 2011 року № 1099, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 року за № 1318/20056, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.03. 2020 №305 «Про затвердження Правил проведення III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково- дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України» та з метою духовного, творчого, інтелектуального розвитку дітей і молоді, виявлення та підтримки обдарованої учнівської молоді, залучення її до науково-дослідницької та експериментальної роботи

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, що додаються.
2. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Начальник управління

Наталія МУХОМЕДЬЯНОВА

Оксана Павлючок-Гогерчак 612772

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом управління освіти

Ужгородської міської ради

04.11 2020 № 168

ПРАВИЛА

проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України

I. Загальні положення

1. Ці Правила визначають порядок проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України (далі — I етап Конкурсу).

2. У цих Правилах терміни вжито в такому значенні:

1) науково-дослідницька робота — індивідуальний дослідницький проєкт (далі — проєкт) наукового або науково-прикладного характеру, що має суспільно значимий результат, провадиться із застосуванням наукових методів; складовими проєкту є дослідницька робота, постерний захист, виступ на науковій конференції.

2) дослідницька робота — академічний текст, що розкриває актуальність, методологію та результати реалізації проєкту, засвідчує володіння учасником Конкурсу понятійно-категоріальним апаратом із обраної теми, компетентностями академічного письма;

3) постерний захист — представлення з використанням постера (електронний варіант, збережений у PDF) наукового апарату дослідження, ходу та реалізації проєкту у формі короткого повідомлення (на розсуд журі) та відповідей на питання журі;

4) наукова конференція — науковий захід, під час якого учасники представляють найбільш вагомні здобутки проєкту в формі наукової доповіді (повідомлення);

5) анотація — узагальнений короткий виклад основного змісту дослідницької роботи, що дозволяє зрозуміти її суть і містить ключові слова;

6) декларація академічної доброчесності — документ, який учасник підписує особисто, чим засвідчує, що дослідницьку роботу ним виконано відповідно до зазначених у цій декларації принципів академічної доброчесності;

Терміни: «академічна доброчесність», «порушення академічної доброчесності» вживаються в цих Правилах у значеннях, наведених в Законі України «Про освіту».

3. I етап Конкурсу проводиться щорічно з метою популяризації наукової діяльності та розвитку наукового світогляду, пошуку й підтримки обдарованої учнівської молоді.

4. Основними завданнями Конкурсу є:

- стимулювання творчого самовдосконалення дітей, учнівської молоді;
- виявлення, розвиток обдарованих учнів, надання їм допомоги у виборі професії, залучення їх до науково-дослідницької, наукової, проектної, конструкторської, винахідницької та пошукової діяльності ;
- реалізація здібностей талановитих учнів;
- формування творчого покоління молодих науковців та практиків для різних галузей суспільного життя;
- формування у колах учнівської молоді навичок дослідницької роботи, відповідальності за результати власних досліджень;
- популяризація досягнень науки, техніки та новітніх технологій;
- підбиття підсумків роботи Ужгородських філій МАН;
- залучення професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, працівників наукових установ до активної роботи з обдарованою учнівською молоддю;
- формування команд для участі в II етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково- дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України.

5. Організатором та координатором I етапу Конкурсу є управління освіти Ужгородської міської ради, яке забезпечує контроль за дотриманням вимог цих Правил.

6. Правові відносини, пов'язані і захистом й обробкою персональних даних учасників, здійснюються з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

II. Учасники I етапу Конкурсу

1. Участь у I етапі Конкурсу в кожному науковому відділенні беруть здобувачі освіти закладів загальної середньої освіти міста Ужгорода, як правило, від 14 до 18 років, які за станом здоров'я можуть бути допущені до участі I етапу Конкурсу (далі — учасники).

2. Учасник може брати участь у декількох наукових секціях за умови подання такої ж кількості проектів, різних за змістом відповідно до напрямів наукових секцій.

3. Учасники зобов'язані дотримуватись вимог цих Правил, порядку проведення I етапу Конкурсу, правил техніки безпеки.

4. У разі порушення учасником цих Правил організаційний комітет I етапу Конкурсу має право дискваліфікувати такого учасника.

Учасник, щодо якого порушено питання про дискваліфікацію, має право надати організаційному комітету I етапу Конкурсу свої пояснення в письмовій формі.

Рішення про дискваліфікацію учасника I етапу Конкурсу приймається на засіданні організаційного комітету цього етапу, про що складається протокол, який підписує, голова журі відповідної секції та заступник голови оргкомітету.

Рішення щодо дискваліфікації учасника вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість членів засідання організаційного комітету. Витяг із протоколу засідання організаційного комітету надається учаснику, щодо якого порушено питання про дискваліфікацію.

III. Організаційний комітет I етапу Конкурсу

1. Для організації та проведення I етапу Конкурсу створюється організаційний комітет.

2. Організаційний комітет I етапу Конкурсу формується з числа керівників закладів освіти, працівників органів управління освітою, педагогічних, науково- педагогічних й наукових працівників наукових і методичних установ (за згодою).

3. Персональний склад організаційного комітету I етапу Конкурсу затверджується наказом управління освіти.

4. До складу організаційного комітету I етапу Конкурсу входять: голова, заступник голови організаційного комітету, члени організаційного комітету та секретар.

5. Очолює організаційний комітет I етапу Конкурсу голова, який здійснює розподіл доручень між його членами та керує роботою з організації й проведення I етапу Конкурсу.

6. Члени організаційного комітету здійснюють організаційну роботу щодо проведення I етапу Конкурсу та забезпечують порядок його проведення.

7. Секретар організаційного комітету I етапу Конкурсу: оформляє документацію щодо проведення та підбиття підсумків I етапу Конкурсу; сприяє висвітленню результатів I етапу Конкурсу на сайті управління освіти;

відповідає за зберігання документів і матеріалів щодо проведення I етапу Конкурсу.

8. Документація I етапу Конкурсу зберігається протягом року в управлінні освіти.

IV. Журі I етапу (Конкурсу)

1. Журі I етапу Конкурсу створюється з метою забезпечення об'єктивності оцінювання проєктів, їх представлення учасниками та визначення переможців.

2. Журі I етапу Конкурсу створюється для кожної наукової секції. Кількість членів журі не повинна перевищувати третини від кількості учасників у науковій секції, але становити не менше трьох осіб.

3. До складу журі I етапу Конкурсу не можуть входити близькі особи, наукові керівники учасників.

4. Журі I етапу Конкурсу формується управлінням освіти з числа педагогічних, наукових й науково- педагогічних працівників закладів освіти, наукових і методичних установ та організацій (за згодою) тощо.

5. Персональний склад журі I етапу Конкурсу затверджується наказом управління освіти.

6. До складу журі I етапу Конкурсу входять голова, члени журі.

7. Журі очолює голова, який організовує роботу членів журі, проводить засідання журі, бере участь у визначенні переможців I етапу Конкурсу в науковій секції.

8. Члени журі:
забезпечують об'єктивність оцінювання проєктів учасників;
заповнюють оціночні протоколи I етапу Конкурсу в науковій секції; визначають переможців I етапу Конкурсу в науковій секції.

V. Строки, місце та умови проведення I етапу Конкурсу

1. Безпосередню організацію та проведення I етапу Конкурсу здійснює управління освіти.

2. Строки, місце проведення I етапу Конкурсу, переліки відділень і наукових секцій, в яких він проводиться, а також строки подання необхідної документації та інші умови, передбачені цими Правилами, визначаються наказом управління освіти.

3. До місця проведення I етапу Конкурсу учасники прибувають організовано в супроводі керівника команди, який призначається наказом керівника закладу освіти з числа працівників закладів освіти.

Керівник команди забезпечує збереження життя та здоров'я учасників, прибуття до місця проведення I етапу Конкурсу та їх повернення до закладів освіти.

4. Команду чисельністю понад 5 осіб супроводжує двоє дорослих, які є керівниками команди.

5. Для участі в I етапі Конкурсу керівниками закладів освіти у строки, встановлені наказом управління освіти, до організаційного комітету I етапу подаються такі документи:

заявки на участь у I етапі Конкурсу (додаток 1);

дослідницькі роботи на паперових і електронних носіях;

відгуки наукових керівників, рецензії фахівців у відповідній галузі;

анотації дослідницьких робіт учасників I етапу;

декларації академічної доброчесності (додаток 4);

Дослідницькі роботи мають бути оформлені згідно з Вимогами щодо написання, оформлення та представлення учнівських дослідницьких робіт (додатки 2, 3).

Учасник має право подати на I етап Конкурсу дослідницьку роботу, яка була представлена у попередні роки, за умови, що така робота містить суттєве доопрацювання з отриманням принципово нових результатів.

6. Втручання батьків та інших осіб у процедуру проведення I етапу Конкурсу, в роботу організаційного комітету й журі забороняється. Під час роботи журі дозволяється присутність лише учасників у відповідній секції та членів оргкомітету I етапу Конкурсу.

7. Фото-, кіно-, телезйомки під час проведення I етапу Конкурсу здійснюються з дозволу організаційного комітету відповідного етапу з дотриманням вимог законодавства.

VI. Програма I етапу Конкурсу

1. I етап Конкурсу проводиться за такими розділами: заочне оцінювання дослідницьких робіт;
постерний захист;
наукова конференція.

2. Заочне оцінювання дослідницьких робіт здійснюється журі на предмет дотримання учасниками Вимог щодо написання, оформлення та представлення учнівських дослідницьких робіт (додаток 2).

3. Постерний захист і Наукова конференція на I етапі Конкурсу проходить у кожній науковій секції разом.

Постер має містити інформацію про мету, завдання, об'єкт, предмет, результати дослідження та висновки (вимоги до оформлення постера — у додатку 5).

Під час постерного захисту учасник може використовувати макети (прототипи, демонстраційні моделі), які відповідають правилам техніки безпеки та розміщуються на робочому місці учасника. Постерний захист — це безпосереднє спілкування учасника із членами журі у формі питань-відповідей, під час якого члени журі можуть перевірити знання учасника з теми дослідження, в тому числі з базової дисципліни, самостійність виконання дослідження. Постер — це вертикально розміщений плакат, збережений у форматі PDF (обсягом пам'яті не більше 3 мб) та оформлений українською мовою (за винятком секцій відділення мовознавства). На постер виноситься науковий апарат дослідження (мета і завдання проєкту, матеріали та методи його виконання, об'єкт, предмет, результати й висновки), саме він є відправним пунктом комунікації. Учасник має представити електронний варіант постера. Рекомендації, щодо постерного захисту та оформлення постера доступні на ютуб каналі МАН України за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=95ZgLgir3KY>

<https://www.youtube.com/watch?v=wODqxynUyKk>

Наукова конференція передбачає презентацію учасником лише найбільш суттєвих результатів дослідження; це дасть можливість оцінити вміння обирати основне й презентувати його. Наукова конференція спрямована на формування розуміння того, як оприлюднюється й поширюється наукове знання. За бажанням учасники можуть підготувати презентацію для візуалізації своєї доповіді. Виступ на науковій конференції не має дублювати постерний захист: якщо під час постерного захисту акцент робиться на науковому апараті дослідження, то на науковій конференції мова йде про його найвагоміші результати. Рекомендації перегляньте на посиланням

https://www.youtube.com/watch?v=QZL_u7UHCq8

Для представлення проєкту учаснику надається до 20 хвилин:

- для представлення постера- 3 хвилини, на відповіді на запитання журі — від 5 до 7 хвилин
- для виступу на науковій конференції учаснику надається до 7 хвилин, для відповіді на запитання до 3 хвилин.

Порядок виступів учасників і дебатів визначаються журі.

Після виступу всіх учасників у науковій секції журі проводить оцінювання їхніх виступів. Під час оцінювання виступів учасників

забороняється присутність осіб, які не є членами журі.

4. На підставі протоколів заочного оцінювання дослідницьких проєктів, постерного захисту та наукової конференції організаційним комітетом складається підсумковий протокол проведення I етапу Конкурсу в кожній науковій секції, який є підставою для встановлення результатів.

VII. Умови визначення результатів I етапу Конкурсу

1. Визначення результатів I етапу Конкурсу здійснюється за допомогою факторно-критеріальної моделі визначення результатів Конкурсу, розробленої на основі кваліметричного підходу (оцінювання якісних показників за допомогою кількісних балів).

Назначена модель оперує такими поняттями:

фактори — основні напрями діяльності; відповідають розділам Конкурсу: «Заочне оцінювання дослідницьких робіт», «Постерний захист» та «Наукова конференція»;

вагомість фактора — його частка в загальному показнику (вагомості факторів наведені в таблиці 1);

критерії — складові фактора, сукупність яких характеризує фактор у цілому;

вагомість критерію — показує його пріоритет у складі фактора;

експертний бал — ступінь виконання вимог певного критерію.

Таблиця 1

Вагомості факторів моделі визначення результатів Конкурсу:

№ п/п	Фактор	Вагомість фактора	Максимальна сума балів
1	Заочне оцінювання дослідницьких робіт	2	20
2	Постерний захист	4,5	45
3	Наукова конференція	3,5	35
Усього			100

2. Експертний бал виставляється членами журі під час заочного оцінювання дослідницьких робіт, постерного захисту та наукової конференції відповідно до такої шкали:

10 балів — критерій реалізовано бездоганно;

9 балів — критерій реалізовано із незначним зауваженням;

8 балів — критерій реалізовано із незначними зауваженнями;

7 балів — критерій реалізовано із зауваженнями;

- 6 балів — критерій реалізовано наполовину;
- 5 балів — критерій реалізовано із суттєвим зауваженням;
- 4 бали — критерій реалізовано із суттєвими зауваженнями;
- 3 бали — критерій не реалізовано.

3. Значення факторів «Заочне оцінювання дослідницьких робіт», «Постерний захист» та «Наукова конференція» визначаються шляхом множення суми значень критеріїв на вагомість відповідного фактора.

4. Для визначення значення фактора «Заочне оцінювання дослідницьких робіт» необхідно:

визначити значення першого критерію, помноживши бал, виставлений членами журі за цей критерій, на його вагомість;

визначити значення решти критеріїв таким самим чином; знайти суму значень критеріїв;

визначити значення фактора, помноживши суму значень критеріїв на вагомість цього фактора.

Вагомості критеріїв фактора «Заочне оцінювання дослідницьких робіт» наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Вагомості критеріїв фактора «Заочне оцінювання дослідницьких робіт»

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Аргументованість вибору теми дослідження, наукове/прикладне значення роботи	0,15
2	Системність і повнота розкриття теми	0,2
3	Вміння чітко та ясно викладати свої думки, критично осмислювати використані джерела	0,25
4	Рівень виконання завдань, їх відповідність меті дослідження	0,2
5	Відповідність вимогам оформлення дослідницьких робіт (науковий стиль мовлення, наявність всіх структурних елементів, коректність оформлення джерел та цитування, грамотність)	0,2

5. Визначення значення тим самим алгоритмом, що й фактора «Постерний захист» здійснюється за тим самим алгоритмом, що фактора «Заочне оцінювання дослідницьких робіт, описаним в пунктах 3 та 4 цього розділу. Вагомості критеріїв фактора «Постерний захист» наведені

у таблиці 3.

Таблиця 3

**Вагомості критеріїв фактора
«Постерний захист»**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Дослідницький характер проекту	0,2
2	Доцільність та коректність використаних методів дослідження, відповідність висновків (результатів) поставленим завданням	0,25
3	Ступінь самостійності і особистий внесок автора в дослідження	0,2
4	Презентаційні навички: культура мовлення, вільне володіння матеріалом, вичерпність, змістовність та наукова коректність відповідей	0,2
5	Відповідність постера вимогам	0,15

6. Визначення значення фактора «Наукова конференція» здійснюється за тим самим алгоритмом, що й фактора «Заочне оцінювання дослідницьких робіт», описаним у пунктах 3 та 4 цього розділу.

Вагомості критеріїв фактора «Наукова конференція» наведені у таблиці 4.

Таблиця 4

**Вагомості критеріїв фактора
«Наукова конференція»**

№ з/п	Критерій	Вагомість критерію
1	Актуальність теми дослідження	0,15
2	Чіткість, логічність і послідовність викладення матеріалу.	0,2
3	Критичний аналіз досліджуваної проблеми з зазначенням особистого внеску учасника в її вирішенні	0,25
4	Самостійність, оригінальність і доказовість суджень	0,25
5	Культура мовлення, вільне володіння матеріалом, доступність та оригінальність подання інформації кваліфіковане ведення дискусії (вичерпність відповідей і змістовність, наукова коректність заданих запитань)	0,15

7. Для визначення загальної суми балів, отриманих учасником у всіх розділах

програми I етапу Конкурсу, необхідно додати значення всіх трьох факторів. Максимальна сума балів, яку може набрати учасник за участь у всіх розділах програми становить 100 балів.

8. Переможці I етапу Конкурсу визначаються в кожній науковій секції окремо за сумою балів, набраних учасниками в усіх розділах програми.

Переможцями I етапу Конкурсу є учасники, які в наукових секціях посіли перше, друге та третє місце.

9. Кількість призових (перших, других, третіх) місць за результатами I етапу Конкурсу становить, як правило, не більше 50 відсотків від загальної кількості учасників у кожній секції окремо з орієнтовним розподілом їх у співвідношенні 1:2:3 (додаток б).

Перше місце може визначитися, якщо учасник набрав 80 і більше балів.

Друге місце може визначитися, якщо учасник набрав 75 і більше балів.

Третє місце може визначитися, якщо учасник набрав 70 і більше балів.

При рівності сум балів декількох учасників місця визначаються з урахуванням підсумків постерного захисту.

10. Результати I етапу Конкурсу оголошуються в день проведення програми Конкурсу. Результати I етапу Конкурсу затверджуються наказом управління освіти.

Результати I етапу Конкурсу оприлюднюються на офіційному вебсайті управління освіти не пізніше ніж через 3 календарних днів після його закінчення.

11. У разі виникнення питань щодо результатів участі в I етапі Конкурсу учасник після оголошення результатів може подати до організаційного комітету заяву в письмовій формі для отримання роз'яснень.

Відповідь на таку заяву надається в порядку, визначеному законодавством.

VIII. Нагородження переможців I етапу Конкурсу

1. Учасники, які посіли I, II, та III місця у відповідних секціях I етапу Конкурсу нагороджуються дипломами переможців.

Додаток 1
до Правил проведення I етапу
Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-
дослідницьких робіт учнів — членів Малої
академії наук України (пункт 3 розділу V)

«Затверджено»

Директор закладу освіти

" " _____ 2021 р.

З А Я В К А

**на участь у I етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт учнів-членів
Малої академії наук України у 2020/ 2021 навчальному році**

Наукове відділення _____

Секція _____

Базова дисципліна _____

Тема роботи _____

Прізвище _____

Ім'я _____

По батькові _____

Число, місяць, рік народження _____

Участь у всеукраїнських етапах олімпіад, конкурсів-захистів

(рік, предмет, тема роботи): _____

Базовий навчальний заклад _____

Клас _____

Науковий керівник (П.І.Б. повністю) _____

(Вчений ступінь, посада, категорія, звання, місце роботи наукового керівника,
контактні телефони)

Необхідність у технічних засобах:

1. _____

2. _____

Домашня адреса, контактний телефон учасника _____

Контактний телефон, електронна пошта закладу _____

Додаток 2
до Правил проведення III етапу
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт учнів —
членів Малої академії наук України
(пункт 2 розділу VI)

ВИМОГИ

до написання, оформлення та представлення дослідницьких робіт

1. Загальні положення

1. На Конкурс подаються дослідницькі роботи (далі — роботи) проблемно- пошукового характеру, які відображають методологію, процес, результати власного дослідницького проекту та відповідають віковим інтересам і пізнавальним можливостям учасників Конкурсу. Тематика проектів (відповідно їм робіт) має відповідати напрямам наукових секцій наукових відділень Малої академії наук України (додаток 7).

2. Проєкт має ґрунтуватись на певних науковій та експериментальній базах, містити дані особисто проведених дослідів, спостережень чи пошукової роботи; результати їх обробки, аналізу та узагальнення; посилання на відповідні наукові джерела; відображати власну позицію дослідника.

У проєкті мають бути чітко визначені: мета, об'єкт і предмет дослідження, завдання, методи дослідження, відмінність та перевага запропонованих підходів і результатів.

Зміст і результати досліджень викладаються стисло, логічно, грамотно та аргументовано, без загальних слів і міркувань, бездоказових тверджень, тавтології.

Назва проєкту має бути стислою та відповідати суті наукової проблеми (завдання), що вирішується.

3. До роботи мають бути додані відгуки наукового керівника та рецензія фахівця у відповідній галузі (досвідченого педагогічного, наукового чи науково-педагогічного працівника).

Достовірність наведених у проєкті результатів підтверджується у відгуку науковим керівником.

4. Робота оформлюється у двох примірниках: один використовується журі під час заочного оцінювання, другий — учасником під час Конкурсу. Обидва примірники роботи мають бути ідентичними.

5. До розгляду не приймаються проєкти (роботи):

тема та зміст яких не відповідають профілю наукової секції;
які були представлені в попередні роки та не мають

суттєвого доопрацювання;

які містять плагіат або інші випадки порушення академічної доброчесності;

без самостійного дослідження, опрацювання джерел і власних висновків

з обраної тематики;

без принаймні одного з необхідних структурних елементів роботи, передбачених розділом II цих правил, відредагованих та оформлених відповідно до цих вимог.

Автори таких робіт після заочного оцінювання дослідницької роботи отримують відповідну рецензію та до подальшої участі в Конкурсі не допускаються.

1. Структура роботи

Робота має бути побудована за певною структурою.

Основними складовими структури роботи є такі:

титульний аркуш;

анотація;

зміст;

перелік умовних позначень, символів, скорочень, термінів (за необхідності);

вступ;

основна частина;

висновки;

список використаних

джерел; додатки (за

необхідності).

2. Вимоги до змісту роботи

1. Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, що заповнюється за зразком, наведеним у додатку 3.

2. Анотація з узагальненим коротким викладом основного змісту роботи. В анотації (текст обсягом до однієї сторінки) подається стисла характеристика змісту роботи з визначенням основної мети, актуальності та завдань наукового дослідження. Також у них зазначаються висновки та отримані результати проведеної роботи, ключові слова. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту роботи, відображати тематику дослідження. Кількість ключових слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подаються в називному відмінку, друкуються в рядок через кому наприкінці анотації.

У заголовку анотації наводяться такі дані: назва роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; назва територіального відділення Малої академії наук України, назва закладу освіти; клас (курс); назва населеного пункту; прізвище, ім'я, по батькові, посада (за наявності — науковий ступінь, вчене звання) наукового керівника.

3. Зміст подається на початку роботи. Він містить назву та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел тощо.

4. Якщо в роботі використано специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік подається у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом.

Перелік має розміщуватись двома стовпчиками: у лівому в алфавітному порядку наводяться умовні позначення, символи, одиниці скорочення або терміни; у правому — їх детальне розшифрування.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складається, а їх розшифрування наводиться в тексті при першому згадуванні.

5. У вступі коротко обґрунтовуються актуальність і доцільність обраної теми, підкреслюється сутність досліджуваної проблеми; формулюються мета роботи, зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження; подаються перелік використаних методів дослідження, характеристика проекту (теоретична/прикладна); вказуються наукові положення, запропоновані учасником особисто, відмінність отриманих результатів від відомих раніше; повідомляється про наукове використання результатів досліджень або даються рекомендації щодо їх використання, для прикладних робіт повідомляється про прикладну цінність отриманих результатів.

У разі використання в роботі ідей або розробок, що належать співавторам, слід вказати на цей факт і зазначити конкретний особистий внесок учасника. Також зазначаються відомості про публікації за матеріалами проекту та апробацію результатів дослідження (занаявності).

Орієнтовний обсяг вступу — 2-3 сторінки.

6. Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

Кожний розділ розпочинається з нової сторінки. Основному тексту розділу може передувати коротка передмова з описом обраного напрямку дослідження та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає можливість звільнити основні висновки від другорядних подробиць.

В основній частині роботи наводяться характеристика джерел, використаних для написання роботи, та короткий огляд літератури за тематикою дослідження, включаючи міжнародні й вітчизняні наукові публікації за темою останніх років, окреслюються основні етапи наукової думки за визначеною проблемою, вказуються питання, які залишилися невирішеними; обґрунтовується вибір напрямку досліджень, наводяться методика та техніка дослідження; подаються відомості про обсяг дослідження; викладаються, аналізуються та узагальнюються отримані результати, подається їх оцінка.

Зміст основної частини має відповідати темі роботи та повністю розкривати.

7. Висновки мають містити стислий виклад результатів вирішення наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу, оцінок та узагальнень. Необхідно підкреслити їх

самостійність, теоретичне та (або) прикладне значення, акцентувавши увагу на кількісних і якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів та надати рекомендації щодо їх використання.

8. Список використаних джерел — елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел.

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Відомості про джерела складаються відповідно до вимог, зазначених у стандартах:

ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» затверджений наказом ДП «УкрНДНЦ» від 22 червня 2015 р. № 61;

ДСТУ 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» затверджений наказом ДП «УкрНДНЦ» від 22 червня 2015 р. №61;

ДСТУ 4331:2004 «Правила описування архівних документів», затверджені наказом Держспоживстандарту України від 17.08.2004 № 181;

ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила», затверджений наказом Мінекономрозвитку від 22.08.2013 №1010;

Наприклад:

книга одного автора	Гейман Н. Скандинавська міфологія / пер. з англ. М. Бакалова. Київ: КМ-БУКС, 2018. 256 с.
книга двох авторів	Гокінг С., Гокінг Л. Джордж і таємний ключ до Всесвіту / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Вид-во Старого Лева., 2016. 312 с.
книга трьох авторів	Гейтенко В. В., Пристинський В. М., Пристинська Т. М. Педагогічний супровід підлітків старшого шкільного віку у середовищі асоціальних й антисоціальних неформальних молодіжних організацій : моногр. / Держ. ВНЗ «Донбас. держ. пед. ун-т», н.-д. лаб. взаємодії духов. й фіз. виховання дітей та підлітків. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 299 с.
книга чотирьох авторів	Андрейчин М. А., Крушельницький О. Д., Копча В. С., Огороднічук І.В. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій. Тернопіль: Укрмедкнига, 2015. 320 с.
книга п'яти авторів і більше	Кітч у мистецтві, етосі та вихованні : колект. моногр. / відп. ред., керівники проекту: Г. Гжибек, Т. Дубровний, Ш. Сібек / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: Растр-7, 2019. 144 с.

- збірник Бізнес і права людини: основні виклики для нових демократій: зб. статей і тез: матеріали до Панел. дискусії, 25 верес. 2019 р., Харків. міжнар. юрид. форум, 24-28 верес. 2019 р. / упоряд. О. О. Уварова. Харків: Право, 2019. 128 с.
- багатотомна книга Кримський А. Ю. Вибрані сходознавчі праці. В 5 т. Т. 4. Іраністика / НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського. Київ: Стилос, 2008. 387 с.
- дисертація та автореферат дисертації Сталінська Г. Д. Вінтажний інтер'єр: генеза та принципи формування : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.07 / ; Харків. держ. акад. дизайну мистецтв. Харків, 2019. 400 с.
- Костюк О. П. Зачіска як культурно-антропологічний феномен у контекстах ініціації: автореф. дис. .. канд. філос. наук: 09.00.04/ Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2019. 21 с.
- матеріали конференцій Проблеми матеріалознавства та інженерії поверхні: тези конференції MSSE2019. Конференція молодих науковців з матеріалознавства та інженерії поверхні, 25-27 вересня 2019 р. / відп. ред. В. Р. Скальський; НАН України, Фіз.-мех. ін-т ім. Г. В. Карпенка. Львів : Бона, 2019. 206 с.
- стаття із продовжуваного видання (наукового УР У) Кравченко О. М. Космофізика — нова методологія. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні науки. 2014. Вип. 203(1). С. 94-101.
- стаття із періодичного видання (журнал, газета) Тацій В. Я. Тютюгін В. І. Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. Голос України. 2016. 29 січ. (№16). С. 6-7.
- рецензія Павлів В. «Медіаетика»: про унікальність та універсальність професійного досвіду. *Наукові записки VNV*. 2015. Ч. 6 : Журналістика. Медіакомунікації, вип. 1. С. 209-212. Рец. на ки.: К. Крістіанс, М. Факлер, К. Б. Річардсон та ін. Медіаетика: практичні випадки та моральні міркування / пер. з англ. Олег Король; наук. ред. Ніна Зражевська. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. 592 с.

Картографічні документи Малий атлас світу : Карти / Держ. служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, ДНВП «Картографія» ; ред. В.В. Радченко; дизайнери: М.Б. Гутман, С. М. Сухенко ; М-би різні. Київ : ДНВП «Картографія», 2019. 64 с.

Електронні джерела Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/para4202> (дата звернення: 12.12.2019)

9. У додатках містяться допоміжні або додаткові матеріали, необхідні для повноти сприйняття проекту, кращого розуміння отриманих результатів: проміжні математичні доведення, формули та розрахунки, додаткові таблиці, графіки, рисунки, ілюстрації тощо.

3. Правила оформлення роботи

1. Робота друкується шрифтом Times New Roman текстового редактора Word (або Open Office) розміру 14 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з інтервалом 1,5 (до 30 рядків на сторінці).

Поля: ліве, верхнє і нижнє — не менше 20 мм, праве — не менше 10 мм.

Обсяг роботи складас 15-20 (для гуманітарних напрямів — 20-25) друкованих сторінок. До загального обсягу роботи не входять: анотація, мотиваційний лист, додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Текст роботи має бути написаний без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок.

Роботи викопуються державною мовою; до роботи з іноземної мови додається анотація іноземною мовою. Постерний захист та конференція для секцій відділення мовознавства (крім секції «Українська мова») здійснюється іноземною мовою.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкуються великими літерами симетрично до набору: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ». Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам.

2. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знаку «Зв».

Усі сторінки роботи, враховуючи титульну сторінку, анотацію та додатки

підлягають суцільній нумерації; номер на титульній сторінці не ставиться, а на наступних сторінках проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Нумеруються тільки розділи основної частини. Зміст, вступ, висновки не нумеруються.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться. Заголовок розділу друкується з нового рядка.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу за правилом: номер розділу, номер підрозділу. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.4.». Заголовок підрозділу наводиться в тому самому рядку.

Пункти нумеруються в межах кожного підрозділу таким чином: номер розділу, номер підрозділу, номер пункту, наприклад: «2.3.4.». Заголовок пункту наводиться в тому самому рядку, але пункт може й не мати заголовка.

У кінці назв розділів, підрозділів, пунктів крапка не ставиться.

Формули нумеруються в межах розділу. Наприклад, «формула (2.3)» означає «формула 3 розділу 2». Наявність підрозділів на нумерацію формул не впливає. Формули, на які немає посилань, можна не нумерувати. Номер необхідно брати в круглі дужки та розміщувати на правому полі сторінки на рівні нижнього рядка формули, якої він стосується.

Рисунки нумеруються в межах розділу арабськими цифрами (аналогічно до формул та підрозділів) і позначаються словом «Рис.», наприклад «Рис. 1.2».

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над заголовком таблиці розміщується напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 2.3».

Додатки оформлюються як безпосереднє продовження роботи на наступних сторінках. Вони розміщуються в порядку згадування в тексті роботи. Кожен із додатків має розміщуватись на окремій сторінці. Додаток повинен мати заголовок, який друкується вгорі симетрично відносно тексту. Додатки нумеруються великими українськими літерами та позначаються словом «Додаток», наприклад: «Додаток Б».

3. Під час написання роботи учасник має посилатися на наукові джерела, матеріали, ідеї, висновки, результати, які використовуються в роботі. Це дає можливість перевірити наведені відомості. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо в роботі використовуються відомості з матеріалів з великою кількістю сторінок, тоді слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела.

Посилання в тексті роботи на джерело зазначається порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на конкретні відомості, цитата наводиться в лапках, а посилання береться у квадратні дужки із зазначенням порядкового номера джерела в списку використаних джерел та відповідної сторінки. Наприклад: «... набуття наукового знання передбачає

оперування фактами, які характеризують певне явище, розробку наукової гіпотези (теорії), яка пояснює те чи інше явище і постановку експерименту для доведення висунутої теорії [8, с. 37]».

Текст цитати необхідно точно відтворити й наводити повністю, щоб не спотворити думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускаються без перекручення авторського тексту і позначається трьома крашками. У тексті роботи допускається непряме цитування автора (переказ, виклад думок автора своїми словами), при цьому слід точно викладати думки автора та давати відповідні посилання на джерело.

Посилання на ілюстрації в тексті роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад «рис. 1.2».

Посилання на формули вказуються порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті пишуть скорочено, наприклад «...у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад «див. табл. 1.3».

4. Формули в тексті роботи розміщуються після посилання на них. Вони відокремлюються від тексту інтервалами в один рядок зверху і знизу та розміщуються посередині сторінки. Формули, якщо вони громіздкі й складні, розташовуються на окремих рядках. Це стосується і нумерованих формул. Декілька однотипних невеликих формул подаються в одному рядку через кому, а іноді невеликі нескладні формули розміщуються безпосередньо в тексті.

Переноси у формулі допускаються лише на знаках рівності, плюс, мінус, множення й ділення з повторенням знаку в наступному рядку.

Символи та коефіцієнти, що наводяться у формулі, описуються безпосередньо під нею в тій послідовності, в якій згадуються у формулі.

Значення кожного символу або числового коефіцієнта подається з нового рядка. Перший рядок починається словом «де» без двокрапки.

Номер формули розміщується на правому боці сторінки на рівні нижнього рядка

5. Ілюстративний матеріал у роботі використовується з метою більш наочного представлення результатів досліджень та їх обґрунтування. Найчастіше в роботах використовуються такі види ілюстративних матеріалів: креслення, рисунки, таблиці, діаграми, графіки, схеми, фотографії.

Усі ілюстрації зазначаються в тексті роботи. Якщо ілюстративний матеріал за обсягом перевищує третину сторінки, він має виноситися в додатки.

Назва ілюстрації розміщується відразу після її номера, внизу.

Цифровий матеріал роботи оформлюється у вигляді таблиць. Слово «Таблиця» починається з великої літери, прописується курсивом і розміщується у верхньому правому куті сторінки, а її назва посередині, симетрично до тексту і наводиться жирним шрифтом.

Приклад побудови таблиці

Таблиця 1.1

Назва таблиці

Шапка					
Рядки					

Боковик
Графи (колонки)

Заголовки граф мають починатися з великих літер, підзаголовки — з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не менше ніж 8 міліметрів. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблиця розміщується після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без обертання переплетеного блока рукопису або з обертанням за стрілкою годинника.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. У разі перенесення таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», її номер і назва не повторюються, далі над іншими частинами праворуч пишуться скорочено слова «Продовж. табл.» і вказується тільки номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

Додаток 3
до Правил проведення I етапу
Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-
дослідницьких робіт учнів — членів Малої
академії наук України (пункт 4 розділу V)

Зразок оформлення титульного аркуша

Управління освіти Ужгородської міської ради
Ужгородська філія закарпатського територіального відділення МАН України

Відділення: хімії та біології

Секція: медицина

ПОШИРЕНІСТЬ ЙОДОДЕФИЦИТУ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ

Роботу виконала:

Гречин Ніколетта Миколаївна,
учениця 10 класу Ужгородської
загальноосвітньої школи I-III
ступенів №20-ліцей «Лідер»
Ужгородської міської ради
Закарпатської області

Науковий керівник:

Шимон-Гйбер Оксана
Людвиківна, вчитель хімії
Ужгородської загальноосвітньої
школи I-III ступенів №20-ліцей
«Лідер» Ужгородської міської
ради Закарпатської області

Додаток 4
до Правил проведення I етапу
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт учнів -
членів Малої академії наук України (пункт
3 розділу VI)

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З
ПИТАНЬ ОСВІТИ,
НАУКИ І КУЛЬТУРИ

МАЛА АКАДЕМІЯ
НАУК УКРАЇНИ
ПІД ЕГІДОЮ ЮНЕСКО

ДЕКЛАРАЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

**Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-
членів Малої академії наук України**

підтверджую, що моя дослідницька робота на тему:

є самостійним дослідженням, що не містить академічного плагіату. Зокрема в моїй роботі немає запозичення текстів, ідей чи розробок, результатів досліджень інших авторів без посилань на них, у тому числі буквального перекладу з іноземних мов чи перефразування, що видаються за свій текст, вирваних із контексту тверджень, «розлапкованих» цитат), фабрикації (вигаданих) даних, чи фальсифікації (вигаданих і модифікованих на догоду бажаному висновку) результатів досліджень.

Мною дотримано норми законодавства України про авторське право і суміжні права.

Список використаних джерел дійсно відображає опрацьований мною матеріал, посилання на джерела є коректними.

Розумію, що в разі виявлення порушення мною принципів академічної доброчесності, стверджених вище, моя робота буде дискваліфікована і я не зможу продовжувати участь у конкурсі.

Дата

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток 5
до Правил проведення I етапу
Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт учнів —
членів Малої академії наук України (пункт
5 розділу V)

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПОСТЕРА

Постер — вертикально розміщений плакат формату А0, що оформлюється українською мовою (за винятком секцій відділення мовознавства).

Постер повинен містити:

- зазначення територіального відділення (області);
- заголовок (назву проекту, що співпадає, з назвою дослідницької роботи);
- інформацію про автора (прізвище, ім'я, по батькові; повна назва закладу освіти; клас; населений пункт; прізвище, ім'я, по батькові та посада наукового керівника);
- короткий зміст проекту (мета і завдання проекту, матеріали та методи його виконання, об'єкт, предмет, результати й висновки).

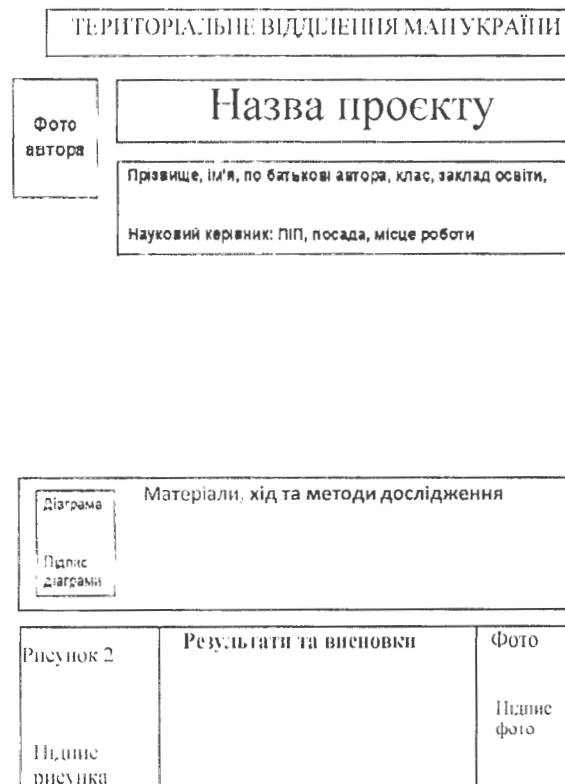

Рисунок 1. Приклад розміщення інформації на постері

Рекомендований розмір заголовка — не менше 100 пунктів типографських; розмір тексту — не менше 20 пунктів типографських, міжрядковий інтервал — 1,5. Рисунки мають бути чіткі, з підписами; умовні позначення на них мають бути розшифровані. Речення тексту слід робити короткими, конкретними, однозначними.

Додаток 6

до Правил проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України (пункт 9 розділу VII)

ТАБЛИЦЯ
орієнтовного розподілу призових місць

Чисельність учасників у секції	Орієнтовний розподіл переможців за призовими місцями			Загальна орієнтовна максимальна кількість призерів
	I місце	II місце	III місце	
5	1	1	1	3
6	1	1	1	3
7	1	1	2	4
8	1	1	2	4
9	1	1	3	5
10	1	1	3	5
11	1	2	3	6
12	1	2	3	6
13	1	2	4	7
14	1	2	4	7
15	1	3	4	8
16	1	3	4	8
17	1	3	5	9
18	1	3	5	9
19	1	3	6	10
20	1	3	6	10

Додаток 7

до Правил проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів— членів Малої академії наук України

**Перелік
наукових відділень і секцій, в яких проводиться
I етап Всеукраїнського конкурсу-захисту
науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України
у 2020-2021 році**

Наукове відділення	Секція
I. Літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства	Українська література
	2. Зарубіжна література
	3. Фольклористика
	4. Мистецтвознавство
	5. Літературна творчість
II. Мовознавства	1. Українська мова
	2. Російська мова
	3. Іспанська мова
	4. Англійська мова
	5. Німецька мова
	6. Французька мова
	7. Польська мова
III. Філософії та суспільствознавства	1. Філософія
	2. Соціологія
	3. Правознавство
	4. Теологія, релігієзнавство та історія релігії
	5. Педагогіка
	6. Журналістика
IV. Історії	1. Історія України
	2. Археологія
	3. Історичне краєзнавство
	4. Етнологія
	5. Всесвітня історія

V. Наук про Землю	1. Географія та ландшафтознавство
	2. Геологія, геохімія та мінералогія
	3. Кліматологія та метеорологія
	4. Гідрологія
VI. Технічних наук	1. Технологічні процеси та перспективні технології
	2. Електроніка та приладобудування
	3. Матеріалознавство
	4. Авіа- та ракетобудування, машинобудування і робототехніка
	5. Інформаційно-телекомунікаційні системи та технології
	6. Екологічно безпечні технології та ресурсозбереження
	7. Науково-технічна творчість та винахідництво
VII. Комп'ютерних наук	1. Комп'ютерні системи та мережі
	2. Кібербезпека
	3. Технології програмування
	4. Інформаційні системи, бази даних та системи штучного інтелекту
	5. Internet-технології та WEB-дизайн
	6. Мультимедійні системи, навчальні та ігрові програми
VIII. Математики	1. Математика
	2. Прикладна математика
	3. Математичне моделювання
IX. Фізики і астрономії	1. Теоретична фізика
	2. Експериментальна фізика
	3. Астрономія та астрофізика
	4. Аерофізика та космічні дослідження
X. Економіки	1. Економічна теорія та історія економічної думки
	2. Мікроекономіка та макроекономіка
	3. Фінанси, грошовий обіг і кредит
XI. Хімії та біології	1. Загальна біологія
	2. Біологія людини
	3. Ботаніка

	4. Зоологія
	5. Медицина
	6. Валеологія
	7. Психологія
	8. Хімія
XII. Екології та аграрних наук	1. Екологія
	2. Охорона довкілля та раціональне природокористування
	3. Агрономія
	4. Ветеринарія та зоотехнія
	5. Лісознавство
	6. Селекція та генетика